

Curs 2002-2003

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

No va necessitar cap més aclariment. Tampoc no existien paraules de consol per al seu amic, per tant tots dos van callar. Era veritat, doncs, la brama que havia corregut pel camp sobre els camions de la mort, el rumor que ningú no sabia d'on havia sortit i s'havia escampat, igual que les epidèmies, entre els presos. Per això s'espatllaven tan sovint, aquells vehicles, perquè sortien de la carretera general i anaven per camins dolents i fangosos, sense descarregar, per tal d'evitar avalots i intents de fuga. Entaforats a dintre, com dins una ratera mortal, els malalts es curaven ràpidament, aspirant el gas del motor Diesel quan el conductor, després pagat amb doble dosi d'alcohol, premia la palanca; també els nens eren així deslliurats d'un cop del parany insidiós de la seva infantesa. Pensant en tot això, en Daniel s'hauria mossegat els punys de ràbia, però ni aquest gest inútil es podia permetre, si és que volia sobreviure.

Li feia l'efecte que tot just havia trencat el son quan la sirena anuncià que, malgrat tot, començava un altre dia. El recompte va ser més curt, aquell matí, i n'hi havia uns quants que comptaven els seus morts. Amb les filagarses de la boira que el sol, desvergonyit, esvaïa, va semblar que el vent s'emportava cap al no-res els noms dels assassinats.

No tothom els havia oblidat, però; la implacable organització, encara no rovellada, que els empresonava i els delmava, ja els havia comptabilitzat i les ordres oportunes van arribar a la intendència del camp. No hi va haver, doncs, constataren, cap llesca de pa suplementària, ni l'anomenat cafè va ser més espès d'un pensament. Les llistes eren refetes de pressa, tot esperant que nous dissortats vinguessin a omplir els clots a les lliteres, als tallers i al recompte. No hi vindrien, però, tots els esperats: ja se sabia, al *lager*, que molts havien triat el camí de la rebel·lió i la mort, resistint al ghetto de Varsòvia.

Maria Àngels ANGLADA, *El violí d'Auschwitz*, 1994

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. a) Indiqueu, en no més d'una línia, quin és el tema del text.
 b) Feu un resum del text, de no més de cinc línies, que inclogui cinc idees importants.

[1 punt]

- 1.2. Aclariu quin significat té, en el text, l'oració *els malalts es curaven ràpidament*, i expliqueu per què l'autora fa ús del recurs literari que aquesta oració suposa.

[1 punt]

- 1.3. De cadascun dels mots següents, que apareixen subratllats en el text:

avalots ratera premia delmava dissortats

doneu-ne un sinònim o expressió sinonímica que pugui substituir-lo en el text.

[1 punt]

1.4. Expliqueu quina funció discursiva té, en general, l'expressió *malgrat tot*, i raoneu per què és coherent, en el text, dins l'oració *quan la sirena anuncià que, malgrat tot, començava un altre dia*. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

a) Els camps d'extermini del segle xx. (Podeu referir-vos a alguna novel·la o llibre d'història que hàgiu llegit, o a algun film que hàgiu vist.)

b) Característiques principals dels textos narratius.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. En el segon paràgraf del text hi ha oracions subordinades introduïdes per *que*. Identifiqueu-les, reescrivint-les completes en el quadern, i indiqueu de quin tipus gramatical és cadascuna. [1 punt]

3.2. Analitzeu sintàcticament l'oració següent, indicant clarament la funció sintàctica de tots els constituents: [1 punt]

també els nens eren així deslliurats d'un cop del parany insidiós de la seva infantesa

3.3. Fragmenteu morfològicament els mots següents i indiqueu la categoria gramatical corresponent del primitiu: [1 punt]

deslliurats empresonava comptabilitzat

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

necessitar més aclariment existien paraules de consol

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

ESTÀNDARD₁ I ESTÀNDARD₂

Al costat de la llengua històrica, o formant-ne part, es troba una altra modalitat de llengua, la *llengua literària* o *comuna*, com solia dir-se, i alguns diuen encara, o la *llengua estàndard*, com sol dir-se avui. Aquesta és de caràcter supradialectal i és pròpia d'una comunitat lingüística moderna que fa possible la comunicació especialment pel que fa a necessitats culturals i intel·lectuals.

En realitat cal distingir dos tipus d'estàndard: l'*estàndard*₁ i l'*estàndard*₂. L'*estàndard*₁ correspondria a l'anomenada *llengua literària*, dotada de gran varietat estilística, que pot estendre's per amunt cap a l'arcaisme, el cultisme, el tecnicisme, etc., i per avall cap al vulgarisme, el dialectalisme, l'argotisme, etc. Un tipus de llengua que fa còmoda la comunicació entre els membres de tota la comunitat, amb un grau variable de convencionalisme (que afecta neologismes i arcaïsmes), que s'atenua o desapareix amb l'escolarització en la llengua pròpia, l'oficialitat d'aquesta, etc. (així *bústia* o *segell*, que fa vint anys se sentien com a pedants, «*de la ceba*», etc., estan en vies d'obtenir segell de normalitat enfront dels intrusos **busson* i **sello*). La creativitat literària presenta un ventall ampli de possibilitats que permet variar registres segons l'àmbit d'ús i els destinataris. No coneix, per tant, les fronteres de l'*estàndard*₂, que correspon a la llengua dels mitjans de comunicació de massa orals i escrits. Es tracta de la modalitat més neutra, de tots i de ningú, no marcada temporalment (no es nota si correspon a un tipus de llengua d'una o altra generació), ni socialment (el qui parla no s'adscriu a un nivell social determinat), ni geogràficament (el locutor no resta associat a un dialecte concret); quant a aquest darrer aspecte, en el cas del català cal dir que el caràcter marcat és evident, almanco pel que respecta la fonètica. Es tracta d'un model de llengua sense divorci del codi parlat (i aquest objectiu planteja problemes a llengües minoritzades com el català), entenedor per a tots, simplificat, sense profusió de variants.

El desenvolupament d'aquest *estàndard*₂ a casa nostra no va gaires anys enrere a causa del fre de les circumstàncies polítiques. Amb el col·lapse del 39 i la subsegüent opressió de la llengua catalana, aquesta, com la gallega i la basca, a l'Estat espanyol, va restar foragitada de l'esfera de l'administració, l'ensenyament, la justícia, de l'ús públic en general. És cap als anys 80 que aquests mitjans de comunicació de massa comencen a deixar-se sentir: diaris, emissores de ràdio, televisió. I és quan es planteja la necessitat d'un model estàndard de mitjans de comunicació de massa (*estàndard*₂). La codificació fabriana i la tradició literària en forniran les sòlides bases.

Joan VENY, *Llengua històrica i llengua estàndard*, 2001

1. COMPRENSIÓ

1.1. Resumiu, en no més de cinc línies en total, el contingut de les nocions d'*estàndard*₁ i d'*estàndard*₂ d'acord amb la caracterització que en dona l'autor.
[1 punt]

1.2. Definiu, com ho faria una entrada de diccionari, els termes següents, que trobareu subratllats en el text: a) *arcaisme*; b) *neologisme*; c) *cultisme*; d) *vulgarisme*. [1 punt]

1.3. Per a cadascuna de les paraules següents, que estan subratllades en el text:

pròpia *dotada* *còmoda* *foragitada*

proposeu un sinònim o expressió sinonímica que pugui substituir-la en el text.

[1 punt]

1.4. a) L'autor del text és mallorquí. Hi ha, en el text, un mot que us ho podria fer sospitar. Digueu quin és, aquest mot, i doneu-ne un sinònim. [0,5 punts]

b) En el text es poden trobar dos usos diferents del mot *segell*. Expliqueu en què consisteix la diferència i quina devia ser la intenció de l'autor en introduir-lo la segona vegada. [0,5 punts]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

a) ¿A quin gènere discursiu pertany el text proposat? (Raoneu la resposta, a partir dels indicis que us ofereix el text.)

b) La varietat estàndard i les altres varietats d'una llengua: caracterització general.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Analitzeu sintàcticament l'oració següent, indicant clarament la funció sintàctica de tots els constituents: [1 punt]

La creativitat literària presenta un ventall ampli de possibilitats que permet variar registres segons l'àmbit d'ús i els destinataris.

3.2. En el text hi ha subratllats (atenció: si són llargs, només se'n subratllen els primers mots) els següents sintagmes preposicionals:

a) de llengua; b) de caràcter supradialectal; c) d'una comunitat lingüística moderna; d) «de la ceba»; e) de la modalitat més neutra.

Indiqueu quina funció sintàctica té, dins l'oració de què forma part, cadascun d'aquests sintagmes preposicionals. [1 punt]

3.3. Fragmenteu en morfemes els mots següents i indiqueu, per a cadascun, la categoria gramatical del mot primitiu: [1 punt]

convencionalisme *desenvolupament* *codificació*

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

desapareix amb *l'escolarització* *mitjans de comunicació*